

Sabotage på Vestegnen

Lars Ellgaard · Wednesday, November 22nd, 1944

På Vestegnen blev der især i det sidste år af besættelsestiden rettet en lang række angreb mod virksomheder der var under mistanke for at arbejde for tyskerne.

Én af de første sabotageaktioner på Vestegnen fandt sted den 1. august 1942 og var rettet mod en entreprenør på Islevbrovej. Virksomheden blev forsøgt brændt ned, men det lykkedes øjensynligt ikke, for flere nye forsøg blev gjort igennem det følgende år.

Globus

Virksomheden **“Globus”**, der lå på hjørnet af Roskildevej og Vibeholms Alle, var egentlig en cykelfabrik, men fremstillede under krigen dele til tyske flyvemaskiner. Derfor var fabrikken et oplagt mål for **den danske modstandsbevægelses** sabotage.

I en meget nøje planlagt aktion den 6. juni 1944 blev fabrikken sprængt i luften af medlemmer fra sabotageorganisationen BOPA. Det var én af **besættelsestidens** største sabotageaktioner, hvor op mod 100 mand deltog. Der var truffet meget omfattende forberedelser forud for aktionen. F.eks. var vejen fra Avedøre Kaserne til Brøndbyøster mineret, så man kunne forhindre, at de soldater, der var indkvarteret på kasernen, kunne komme til hjælp.

Enkeltvis og i små grupper kom de mange modstandsfolk hen under aften til Glostrup. De brugte forskellige transportmidler, og nogle var **“forklædt”** som spejdere på udflugt.

Fabrikken var stærkt bevogtet, så de mange modstandsfolk var nødvendige, for at vagterne, som i øvrigt var nazivenlige danskere, kunne overmandes. Da det var sket, kørte modstandsfolkene to lastbiler lastet med trotyl ind i selve fabrikken, og bragte dem til spængning. Bygningerne blev fuldstændig raserede.

Tilbageetogene foregik i lastbiler, men da én af dem var blevet ramt af en kugle under angrebet på fabrikens vagtposter, måtte en gruppe af sabotører **“kapre”** en rutebil, der tilfældigvis kom forbi på Roskildevej på vej mod København. Da rutebilen passerede Rødovre, blev den beskydt af tyskere, der havde hørt om sabotagen mod Globus-fabrikken. Chaufføren, Erik Hagens, blev dræbt, men det lykkedes de øvrige modstandsmænd at fortsætte flugten.

Wotan

Tidligt om morgenen den 6. marts 1945, blev virksomheden Wotan i Glostrup ødelagt af frihedskæmpere. En snes bevæbnede mænd tilbageholdt arbejderne, mens en

sprængningskommando anbragte bomberne i de fem bygninger, der udgjorde fabrikken.

Det viste sig dog senere, at fabrikken ikke arbejdede for tyskerne, men at det meste af produktionen gik til det danske marked. Sabotagen mod Wotan, der fabrikerede akkumulatører til U-både, skete efter engelsk ordre, men det var formentlig en fejlsabotage, da akkumulatørene blev brugt af den danske marine. Det rigtige mål for sabotagen, en fabrik, der fremstillede gyroskoper til tyske V-bomber, lå på Amager og blev senere ødelagt.

Halkjærs fabrikker

Den 13. april 1945 blev der i Hvidovre sat ild til et fabrikskompleks ved Landlystvej. Ilden kunne ses over hele den vestlige del af København. Det var bl.a. snedkermester Halkjærs maskinsnedkeri, en trævarefabrik og et tømmerlager, der gik op i flammer. En uge efter var der igen brand i Halkjærs virksomhed, og den del af værkstedet, der ikke blev ødelagt ved den første aktion, blev nu lagt i ruiner. Snedkermester Halkjær arbejdede for værnemagten, og fremstillede bl.a. senge, radiokasser og transportable garager.

Globe

På Kildevældets Allé i Glostrup lå fabrikken "Globe", der under krigen fremstillede artilleritilbehør til besættelsesmagten. Derfor var virksomheden bevogtet, og der var opført vagttårne.

3. maj 1944 rettede sabotører et angreb mod fabrikken. En sabotør, bevæbnet med en maskinpistol, sprang ud af en bil og beskød det ene vagttårn. Ilden blev besvaret, men samtidig åbnedes ild andre steder fra og da skuddene holdt op, hørtes en eksplosion fra fabrikken.

Det var Jørgen Schacht, kaldet "Chang", der var trængt ind på fabrikken og havde åbnet døren, så de øvrige sabotører kunne komme ind, og anbringe spængstofferne. Schacht var en slags dobbeltagent, idet han samtidig med at være aktiv modstandsmand var ansat som korrekturlæser på det nazistiske dagblad "Fædrelandet". Derigennem kunne han få informationer, som han lod gå videre til modstandsbevægelsen.

Efter angrebet på Globe blev Schacht genkendt af én af sabotagevagterne og tilbageholdt af tyskerne. Her blev han underkastet forhør og senere henrettet.

Under ildkampen mod vagterne ved "Globe" havde Jørgen Schacht ligget i forreste linie. På et kritisk tidspunkt, hvor angrebet var ved at være slået tilbage, lykkedes det ham at trænge ind på fabrikken og åbne porten.

Carltorp

På Rødovrevej ved siden af Rødovre Kro, lå i 1940'erne fabrikken Carltorp, der

fremstillede cykeldele og barnevogne, men som under besættelsen arbejdede for værnemagten. Lige på den anden side af Roskildevej lå maskinfabrikken Axel Eriksen & Co, der samarbejde med Carltorp. Begge virksomheder blev saboteret flere gange.

Første angreb – som var af mindre omfang – mod Carltorp fandt sted 7. februar 1943, og 14 dage senere fandt endnu et angreb sted. Den 22. april 1944 blev Carltorp sprængt i luften, og 20 pistolbevæbnede sabotører flygtede på cykler ad Rødovrevej og Jyllingevej. Politiet sendte en svært bevæbnet udrykningsdeling afsted, og næsten en halv time efter at den første meldning om sabotagen var modtaget, nåede de frem – uden at møde sabotørerne. Fabrikken var jævnet med jorden.

Det illegale blad, Information, skrev i sin beretning om aktionen: “Der blev forårsaget skader for trekvart million kr. 30 unge mænd trængte ind hos driftsbestyreren, der boede i en villa ved siden af fabrikken. Han fik arbejderne – ca. 50 i alt – ud af bygningerne, mens andre af sabotører standsede trafikken på Roskildevej og advarede gæsterne i den nærliggende Brandholms Kro. Ved sprængningen af Carltorp blev én af arbejderne ramt af en bjælke i hovedet og døde. Efter aktionen forsvandt sabotørerne på cykler.

På den sidste dag i 1944 blev Carltorp endnu engang sprængt i luften. Fabrikanten og hans driftsleder, havde bygget fabrikken op igen efter den sidste sabotage og forsynet den med maskiner m.m., tilsendt fra Tyskland. Virksomheden producerede reservedele til tanks og undervandsbåde. Mens sabotagevagterne “drak det nye år ind”, trængte en halv snes sabotører med maskinpistoler ind. De havde let spil overfor de få vagtmænd fra Sommer-korpset. Aktionen fandt sted kort før midnat, nytårsaften.

Andre aktioner

19. juli 1944 blev der forøvet sabotage mod en maskinfabrik på Hvidovrevej. Hele bygningen blev ødelagt. Omtrent på samme tid blev vagterne hos et maskinsnedkeri i Hvidovre frarøvet deres pistoler og ammunition, og flere gange senere blev virksomheden forsøgt saboteret.

I december 1944 forsøgte omkring en snes sabotører at sprænge den tyske radiopejlestation på Vestvoldområdet ved Islevbro. De blev imidlertid opdaget af vagter, som åbnede ild. Efter en voldsom skudduel, lykkedes det sabotørerne at slippe væk.

I maj 1943 udførte modstandsgruppen BOPA fire aktioner i Taastrup på samme dag. Det gik blandt andet ud over Hugo Dorphs konfektionsfabrik, der syede uniformer til tyskerne. Her satte ni mand systemen i brand og sprængte kedelhuset. På et autoværksted, der reparerede tyskernes biler, sprængtes en bombe og der blev tændt ild ved hjælp af benzin. På et hørskæfteri anbragte sabotørerne en kuffert med trotyl, aerolit og skydebomuld ved jernbanen i Taastrup, men der gik ild i sprængstoffet, i stedet for at det eksploderede. Flere gange i de efterfølgende måneder blev der rettet angreb mod virksomheden, men ingen af angrebene forhindrede produktionen i at fortsætte.

This entry was posted on Wednesday, November 22nd, 1944 at 3:36 pm and is filed under [You can follow any responses to this entry through the **Comments \(RSS\)** feed.](#) Both comments and pings are currently closed.